

Литература аабыта 1 кылаас

Предмет: литература аабыта на якутском языке.

Тиэмэтэ: Ийэ дойду хантан саҕаланар? М. Тимофеев.

Уруок сыала – сорууга:

- Үөрэнээччилэргэ ааҕар үөрүйэҕи сайыннарыы.
 - Аабыы нөҥүө сизэр – майгы үтүө өрүттэрин олохсугуу: Ийэ дойдуга таптала, убаастабылы ингэри.
 - Хоһоону кытта үлэ сүрүн сатабылларын үөрэтии.
 - Аабыыга интэриэһи үөскэтэн, кинигэбэ таптала ингэри; Кириэстээх суруйааччыларын кытары билиһиннэри. Венера дойдутун туһунан суруйбут хоһоонуттан быһа тардыыны аабы.
 - Боппуроска эпийэтиир уонна суруйар үөрүйэхтэри сайыннарыы. Бэйэ – бэйэни истэ, санааларын сааһылаан сөпкө тириэдэ үөрэни.
- Тип урока- комбинированный.

Үөрэх сатабылларын сайыннарыы түмүгэ

Предметные- М. Тимофеев Ийэ дойду хантан саҕаланар? хоһоонун доргуччу, дорҕоонноохтук сөпкө сыһата суох ааҕарга үөрэнэр. Хоһоон туох туһунан суруллубутун ырыта, бэйэтин санаатын этэ үөрэнэр.

Личностные – Аахпыт хоһоонуттан Ийэ дойдуга таптала, убаастабылы ингэрэр.

Метапредметные:

- Познавательные- боппуруостарга сөп эпийэти була үөрэнэр(учебниктан, бэйэтин санаатын олобун опытыттан тирэбирэн эпийэтииргэ үөрэнэр).
- Коммуникативные -аабыы үлэтин араас көрүнгэр сыал-сорук туруорунар, былаанныыр, түмүгүн сабаҕалыыр; үлэтин хонтуруолланар, сыаналана үөрэнэр; ырытыы кэмигэр бодоруһуу сизэрин тутуһан, бииргэ үлэлиир кыахтанар.
- Регулятивные – сатаан үчүгэйи, куһаҕаны араарар сатабылларын сайыннара. Учутал, бииргэ үөрэнэр оҕолорун сыаналыыларын сөпкө ылынарга үөрэнэр.

Уруок хаамыгта	Ис хоһооно	Учуутал дьарыга	Үөрэнээччи дьарыга	Үөрэх дэгиттэр дьайыылара (УУД)
1.Тэрийэр түгэн. Үөрэнэр,үлэл иир интириэни көбүтүү.		-Үтүө күнүнэн. Бүгүҥнү күммүт ситиһиилээх үчүгэй буоллун диэн бэйэ – бэйэбитигэр мичээр бэлэхтэһэбит)) Олордубут уруокпутун саҕалыбыт.	Оҕолор дорооболоһон. Бэйэ – бэйэлэригэр ситиһиини баҕараллар.	Тус суолталаах дьайыы. Бэйэни салайынар, дьаһанар дьайыы.
2.Уруок сыалын быһаарга сөптөөх усулуобуйаны тэрийии.	Дойду туһунан билиини чуолкайдааһын.	- Бүгүн оҕолор уруокпутун туох туһунан кэпсэтэрбитин билээри видеоролигы көрүүххэйин. Слайд 1. - Туох туһунан видеоролигы көрдүбүтүй -Маладьыастар, ханнык Тыллардаах ырыа эбитий? Дуоскаҕа бэлиэтээн иһиэххэ. -Биир тылынан туох диэххэ сөбүй -Бүгүн биһиги кэпсэтиэхпит ийэ дойду туһунан. Кэпсэти и	Найба туһунан. Найба, муора, морооско, сибэкки, дьүкээбил уо.д.а. Определение темы урока. Дойду туһунан. Дьээбитин, дьоммутун...	Билии – көрүү ылар дьайыы соругу туруорар уонна быһаарар.

		<p>- Дойдубут диэн өссө биһиги ханнык сири этиэхпитин сөбүй? Слайд 2</p> <p>- сөп, онтон биһиги ханнык улууска олоробутуй? - Онтон улууспутун дойдубут диэхпитин сөп ду?</p> <p>- сөөп. Дьэ онтон биһиги республикабыт ын дойдубут диибит да?</p> <p>- Биһиги дойдубут Саха республикатыг ар Булун улууһугар баар Хара-Уулаах дэриэбинэтэ, иккис аата Найба диэн. Слайд 3.</p> <p>- Тоҕо дэриэбинэбит Хара-Уулаах, Найба диэн ааттаммыта буолой</p> <p>-Бары кыра эрдэхпитигтэн Хара-Уулаахха олоробут ол иһин дойдубут диибит.</p>	<p>Булун улууһа.</p> <p>Сөп. Биһиги олорор улууспут.</p> <p>Диэхпитин сөп. Биһиги бары сахалыы санарабыт.</p> <p>-Ыраас улахан урэх үөһэттэн көрдөххө хара өһнөөх курдук көстөр,ол иһинХара-Уула ах диэн ааттаммыт. - Иккис аата Найба балык аатынан биллэр.</p>	
--	--	---	--	--

		<p>(картаҕа, глобуска көрдөрүү). -Хара-Уулаахх а дойдубутугар эмиэ суруйааччылар бааллар. -Эһиэхэ сэрии уонна тыыл бэтэрээнэ Васильев Егор Петрович суруйан хаалларбыт хоһоонун быһа тардыытын ааҕан иһитиннэриэм. -Болҕомтолоох тук истээрин тылларын. -Бу хоһоонго суруйааччы дойдутун дьонун, айылҕатын ахтар эбит. -Бу хоһоон ырыа буолан ылланар, быраабыннык тарга, концерттарга билигин даҕаны уостан түспэ тырыа, Гимн ырыа диэххэ сөп.</p>	
--	--	---	--

<p>3. Санга билиигэ тахсыы</p>		<p>-Дьэ эрэ ол аата бүгүн биһиги туох туһунан хоһоон ааһыахпытый? С.6 аһабыт. Хоһоон ааптара суруйааччыта кимий? Михаил Елисеевич Тимофеев. Бүлүү улуһуттан төрүттээх суруйааччы. -Хоһоон аата туох диэний -Дойду диэн тылы биһиги өйдөөтүбүт. Биһиги олорор үөскээбит сирбит буолар.</p> <p>-Онтон Ийэ дойду диэн тылы биһиги хайдах өйдүөхпүтүн сөбүй? -Сөп ол аата ийэбит биһиги саамай күндү чугас киһибит буолар. Ол аата дойдубутун саамай чугас күндү дойдубут диибит уонна өссө төрөөбүт</p>	<p>Дойду туһунан.</p> <p>Михаил Тимофеев</p> <p>Ийэ дойду хантан сағаланар? диэн.</p> <p>-Ийэбит, маамабыт.</p>	<p>Тобулук өйү сайыннарар дьайыы кэтээн көрүү, тэннээһин, түмү к оноруу, дакааст ааһын.</p>
--	--	--	---	---

		дойдубут дййбйт. Бййгй олоор дййэбйт тух баар чугас дйоннорбут баар сйрдэрин ййэ дойдубут дйэхпйтын сөп эбйт.		
4.Уһуйук. Фйзмйнутка		Слайд 5.		
5.Бйлийнй чйнгэтий		-Бу дуоскаґа баар тыллары ааґабыт (ййэ, аґа, дойду, таптал). Слайд 5,6 -Бу тыллартан этийтэ толкуйдаан этин. Маладйыастар! -Аны бйлигйн бу тыллартан ханнык тыл ситимнэрэ саһан хаалбыттары ? -Ййэ дойду дйэн тыл ситимйн хайдах быаарыха сөбүй? Слайд 7 -Аґа дойду тыл ситимйн хайдах	Оболоор этий толкуйдаан этэллэр. -Ййэ дойду, аґа дойду. -Ййэ сйрбйт, олорор сйрбйт, дйомму-аймахт арбыт төрөөн олорор сйрдэрэ. Төрөөбүт дойду, государствобы т.	-Тобулук өйү сайыннарар дйайы тэннэһин түмүк оноруу,дакааст ааһын.

		быяарыхха сөбүй?		
6.Хонтуруолланы сыаналаны	Оболор бэйэлэрэ толкуйдаан таһаараллар ыгар кыахбиэри . Ылбыт сатабылларын сатаан кэпсэтиһи гэ туһаны	-Дьэ эрэ оболор бу Ийэ дойду туһунан дьиэбитигэр ойуулаан кэлиэхтээх этигит. -Бу уруктан туох сананы биллигит?	- Оболор ойууларын кэпсииллэр. Выставка рисунков.	-Бэйэни сыаналааһын, тус санааны этии,биир санааҕа кэли.

		<p>-Туох туһунан хоһоон аахтыбыт?</p> <p>-Төрөөбүт дойдубут хантан саҕаланар эбитий?</p> <p>-Онтон эһиги бу боппуруоска туох диэн эппиэттиэ этигитий?</p>		
7.Түмүк	<p>Хоһоон ис хоһоонун туһунан бэйэ санааларын үллэстии.</p>	<p>-Бүгүңнү уруокка туох диэн хоһоону аахтыбыт?</p> <p>Слайд 8</p> <p>-Автор сүрүн санаатын ким этиэбэй?</p> <p>Оболорго туох диэн тиэрдиэн баҕарбытый?</p> <p>-Манан уруокпут түмүктэнэр, үлэбит иһин баһыбаларын !</p>	<p>Оболор этиилэрэ-санаалара.</p>	<p>Түмүк оноруу. Инники үлэни быһаарыы.</p>